

er det blevet gentaget af andre — har fremsat et Tilbud til Socialdemokraterne, gaaende ud paa, at vi skulde faa et Stykke Jord af Staten og her have Lov til under Opsyn fra Regeringens Side at etablere Fællesdrift, og den højtærede Landbrugsminister vil have, at denne Drift skulde være et Bevis for, enten Socialismen var god eller slet, viser det kun, at den højtærede Landbrugsminister ikke har ringeste Begreb om, hvad Socialismen tilstræber. Et saadant enkelt Forsøg beviser eller modbeviser ikke noget som helst, ikke en Gang, om Fællesdrift er at foretrække for Enkelt drift.

Jeg talte i Gaar med Lederen af den store Forsøgsstation nede i Askov. Den faar Statstilskud. Han sagde: Disse Forsøg ere ikke saadan lige til at anstille. Hvis man skal anstille Forsøg, skulle de gøres Gang efter Gang og Aar efter Aar, fordi rene Tilfældigheder kunne faa Indflydelse paa Resultatet af et enkelt Forsøg. Lad os tænke os, at Ministerens Tilbud blev modtaget, hvad vilde det saa blive for en Drift, der blev etableret? Det vilde blive en Statsejendom, og Landbrugsministeren vilde have Tilseende med, hvorledes det blev ordnet. Og derefter vilde der blive en Organisation, der ejede Bygninger og Arbejdsmidler og Arbejdsredskaber, og endelig vilde det blive afhængigt af tilfældige Forhold, hvorledes Driften vilde blive. Selv om den blev ganske udmærket, selv om man kunde henpege paa den som en Mønsterordning, kunde det være, at det ikke betød andet, end at man havde været heldig i Valget af Driftsledere. Det vilde ikke vise det allerringeste i Retning af, om Socialismen var berettiget eller ikke. Et saadant Forsøg vil intet som helst bevise i nogen Retning. Forlange Socialdemokraterne da ikke Fællesdrift? spørger man. Jo, vi gøre, vi forlange, at Staten og Kommunen skulle etablere Fællesdrift paa Jordbrugets Omraade. Man forlanger Sidestillethed derved, at man etablerer Enkelt drift med Statsfæste. Paa dette Omraade have Socialdemokraterne Meningsfæller udenfor vor Kreds. Den højtærede Finansminister holder paa Statsfæste med smaa Lodder. P. Bojsen, Gedved, den bekendte Moderationspolitiker, holdt i sin Tid paa, at ligesom Landbruget havde Fællesdrift med Hensyn til Andelsmejerier og Andelslagterier, maatte man ogsaa naa til at faa Fællesdrift i Landbruget. Ingen vil mistænke hverken den højtærede Finansminister eller P. Bojsen for at have med Socialismen at gøre.

Taler man saa om Forsøg, maa det jo siges, at Venstre med Hensyn til Husmands-lodder har etableret et saadant Forsøg. Hvis man, da det skete, vilde have sagt: Nu købe vi en Husmands lod i dette eller hint Sogn, og dette Forsøg skal saa bevise, om det er rigtigt, at Staten laver den Slags Lodder eller ikke, vilde Venstre have svaret: Det er intet Bevis, thi det er rent tilfældigt, hvilken Husmand man faar, det kan jo være en ren Klodrian. Fordi dette Forsøg mislykkes, kan det være en meget god Historie at lave saadanne Lodder. Nej, vi skulle lave mange saadanne Lodder i Løbet af 5 Aar, og saa skulle vi se, hvordan Sagen udvikler sig gennem mange sidestillede Forsøg Aar efter Aar, og først efter 5 Aars gentagne Forsøg kunne vi se et Resultat og dømme om, hvorvidt vi skulle gaa videre ad denne Vej eller ikke. Venstre ved selv, at det vil være rigtigt at anstille saadanne Forsøg, men at et enkelt Forsøg intet som helst beviser; og Venstre har aldrig nogen Sinde bildt sig ind, at et saadant enkelt Forsøg kunde være afgørende.

Nu staa Andelsmejerierne saa højt, men lad os tænke os, at Bestyreren ved det første Forsøg havde været en Klodrian, og Forholdene i det hele havde været daarligere, og at man saa havde sagt: Dette Andelsmejeri betaler sig ikke, det er en daarlig Historie, saa vilde dette intet som helst Bevis være for, at Andelsmejerier ikke vilde være fordelagtige, og at det i Virkeligheden ikke var denne Vej, man skulde gaa.

De Betænkeligheder ved Socialismen, der fremsættes i Dag, ere i Virkeligheden de samme, som kom frem i sin Tid, da vi gik over til at lade Staten paatage sig den nuværende Ordning af Postvæsenet. Da vi fik den Ordning, at Staten fik Ene-ret paa at besørge Breve, blev det gjort til en strafbar Sag, at en Mand besørgede Breve fra den ene By til den anden. Hvis en Mand tog et Brev i Lommen for at besørge det fra den ene By til den anden, var Princippet brudt, det var en Ordning, der slet ikke kunde gaa. Hvis man den Gang havde faaet at vide, at den danske Bondestand vilde komme til Styret i 1901, vilde man have sagt: Det kan ikke gaa, at saadant et indviklet Maskineri ledes og styres af Bønder. Det tænkte man den Gang med det Syn, man da havde paa Bønderne. Nu ved man, at det danske Postvæsen er ganske udmærket indrettet, at man ikke kan sige andet, end at det staa som en mønsterværdig Institu-